

תרגיל בית 7

שאלה 1

היעזר בבחן דיריכלה וענה על הסעיפים הבאים:

סעיף א

לאילו ערכי p האינטגרלים הבאים מתכנסים:

$$\int_{-\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}} |\tan x|^\alpha dx \quad .4 \quad \int_1^\infty \frac{\sin(x^3)}{x^p} dx \quad .3 \quad \int_1^\infty \frac{(\ln x)^p \sin x}{x} dx \quad .2 \quad \int_1^\infty \frac{e^{\sin x} \sin 2x}{x^p} dx \quad .1$$

סעיף ב

הוכח שהאינטגרלים הללו אמיתיים הבאים מתכנסים:

$$\int_1^\infty \frac{\cos^3 x}{x} dx \quad .2 \quad \int_1^\infty \cos(x^2 + 1) dx \quad .1$$

פתרון שאלה 1

סעיף א

$$g(x) = \frac{1}{x^p}; f(x) = e^{\sin x} \sin 2x$$

. $\lim_{x \rightarrow \infty} g(x) = 0$ פונקציה $g(x)$ מונוטונית יורדת ו-

. נבדוק את התנאים של מבחן דיריכלה בשביל פונקציה $f(x)$

$$\left| \int_a^b f(x) dx \right| = \left| \int_a^b e^{\sin x} \sin 2x dx \right| = \left\{ \begin{array}{l} \text{לצבר} \\ \sin x = t \end{array} \right\} = 2 \left| \int_a^{\sin b} e^t t dt \right| \leq 2 \int_a^1 e^t t dt < 2e = K$$

תנאים של מבחן דיריכלה מתקיימים ולכן אינטגרל מתכנס.

סעיף א 2

$$\lim_{x \rightarrow \infty} g(x) = 0 \quad g(x) \text{ מונוטונית יורדת.} \quad g(x) = \frac{(\ln x)^p}{x} \quad ; f(x) = \sin x$$

$$g'(x) = \frac{(\ln x)^{p-1}}{x^2} (p - \ln x)$$

. $x > e^p \Rightarrow x > e^p$, לכן פונקציה $g(x)$ מונוטונית יורדת הולמת

. $\lim_{x \rightarrow \infty} g(x) = 0$ לפי כלל לופיטל.

סעיף א 3

$$\int_1^\infty \frac{\sin(x^3)}{x^p} dx = \left\{ \begin{array}{l} \text{לצבר} \\ t = x^3 \end{array} \right\} = \frac{1}{3} \int_1^\infty \frac{\sin t}{t^{\frac{p+2}{3}}} dt$$

$$. g(t) = \frac{1}{t^{\frac{p+2}{3}}}; f(t) = \sin t \quad \text{נסמן}$$

. $p > -2 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow \infty} g(t) = 0$ לכל $t > -2$

. לכן אינטגרל מתכנס לפי מבחן דיריכלה.

סעיף א 4

$$\int_{-\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}} |\tan x|^\alpha dx = \int_{-\frac{\pi}{2}}^0 |\tan x|^\alpha dx + \int_0^{\frac{\pi}{2}} |\tan x|^\alpha dx$$

עבור $\alpha > 0$ הפונקציה $f(x) = |\tan x|^\alpha$ לא חסומה בסביבת הנקודות $\frac{\pi}{2}, -\frac{\pi}{2}$

נבדוק האם $\int_{-\frac{\pi}{2}}^0 |\tan x|^\alpha dx$ מתכנס.

הפונקציה $f(x) = |\tan x|^\alpha$ אי שלילית, ולכן ניתן להשתמש בבחן השוואת הגבול.

$$\text{נסמן } g(x) = \frac{1}{\left(x + \frac{\pi}{2}\right)^\alpha}$$

$$\lim_{x \rightarrow -\frac{\pi}{2}^+} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow -\frac{\pi}{2}^+} \frac{|\sin x|^\alpha \left(x + \frac{\pi}{2}\right)^\alpha}{|\cos x|^\alpha} = \lim_{x \rightarrow -\frac{\pi}{2}^+} \frac{\left(x + \frac{\pi}{2}\right)^\alpha}{|\cos x|^\alpha} = \lim_{x \rightarrow -\frac{\pi}{2}^+} \frac{\left(x + \frac{\pi}{2}\right)^\alpha}{\left|\sin\left(x + \frac{\pi}{2}\right)\right|^\alpha} = 1$$

הפונקציות $f(x), g(x)$ מתכנסות ומתרידות ביחד.

$$\text{מתכנס עבור } 0 < \alpha < 1 \text{ ומתריד כאשר } \alpha \leq 1. \int_{-\frac{\pi}{2}}^0 \frac{1}{\left(x + \frac{\pi}{2}\right)^\alpha} dx$$

באוטו אופן ניתן להראות שהאינטגרל $\int_0^{\frac{\pi}{2}} |\tan x|^\alpha dx$ מתכנס עבור $0 < \alpha < 1$ ומתריד כאשר $\alpha \leq 1$.

$$\text{הפעם נשתמש ב } g(x) = \frac{1}{\left(x - \frac{\pi}{2}\right)^\alpha}$$

עבור $\alpha < 0$ הפונקציה $f(x) = |\tan x|^\alpha$ לא חסומה בסביבת הנקודות 0.

נבדוק האם $\int_{-\frac{\pi}{2}}^0 |\tan x|^\alpha dx$ מתכנס.

הפונקציה $f(x) = |\tan x|^\alpha$ אי שלילית, ולכן ניתן להשתמש בבחן השוואת הגבול.

$$\text{נסמן } g(x) = |x|^\alpha$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{|\sin x|^\alpha}{|\cos x|^\alpha |x|^\alpha} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{|x|^{-\alpha}}{|\sin x|^{-\alpha}} = \lim_{x \rightarrow 0^-} = 1$$

הפונקציות $f(x), g(x)$ מתכנסות ומתרידות ביחד.

$$\text{מתכנס עבור } -1 \geq \alpha < 0 \text{ ומתריד כאשר } \alpha < -1. \int_{-\frac{\pi}{2}}^0 |x|^\alpha dx$$

באותו אופן ניתן להראות שהאינטגרל $\int_0^{\frac{\pi}{2}} |\tan x|^{\alpha} dx$ מתקנס עבור $-1 < \alpha < 0$ – ותבדר כאשר $\alpha \geq -1$ (נשתמש באותה פונקציה עוז).

נשים לב שעבור $0 = \alpha$ האינטגרל מתקנס.
סה"כ קיבלנו שהאינטגרל מתקנס עבור $-1 < \alpha < 1$.
מתבדר עבור $\alpha \leq -1 \vee 1 \leq \alpha$.

סעיף ב1

$$\int_1^{\infty} \cos(x^2 + 1) dx = \begin{cases} \text{לעבון} \\ x^2 + 1 = t \\ x = \sqrt{t-1} \end{cases} = \frac{1}{2} \int_2^{\infty} \frac{\cos t}{\sqrt{t-1}} dt$$

$$\text{נסמן } g(t) = \frac{1}{\sqrt{t-1}} ; f(t) = \cos t$$

תנאים של מבחן דיריכלה מתקיימים ולכן אינטגרל מתקנס.

סעיף ב2

$$g(x) = \frac{1}{x} ; f(x) = \cos^3 x$$

$$\left| \int_0^x \cos^3 t dt \right| = \left| \int_0^x (1 - \sin^2 t) d(\sin t) \right| = \left| \left(\sin t - \frac{\sin 3t}{3} \right) \Big|_0^x \right| \leq \frac{4}{3}$$

תנאים של מבחן דיריכלה מתקיימים ולכן אינטגרל מתקנס.

שאלה 2

עבור האינטגרלים הלא אמיתיים הבאים, קבעו האם הם מתקנים או מתבדרים:

$$\int_1^{\infty} \sin\left(\frac{1}{\sqrt{x^2+1}}\right) dx . \text{ ג.} \quad \int_0^1 \frac{\ln x}{1-x^2} dx . \text{ ב.} \quad \int_1^{\infty} \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{1+5x^4}} dx . \text{ א.}$$

$$\int_2^{\infty} \frac{x\sqrt{x} \sin \frac{1}{x}}{\sqrt{x^2-x}} dx . \text{ ה.} \quad \int_0^{\infty} \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} dx . \text{ ז.}$$

פתרון שאלה 2

סעיף א

נשים לב ש $\frac{\sqrt{x}}{\sqrt{1+5x^4}} > 0$ לכל $x \leq 1$ וזו ניתנת להשתמש במבחן המנה.

$$\int_1^{\infty} \frac{1}{x\sqrt{x}} dx \text{ מתקנס.}$$

$$\int_1^{\infty} \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{1+5x^4}} dx \text{ ומתקנס.}$$

סעיף ב

$$\cdot \int_0^1 \frac{\ln x}{1-x^2} dx = \int_0^{\frac{1}{2}} \frac{\ln x}{1-x^2} dx + \int_{\frac{1}{2}}^1 \frac{\ln x}{1-x^2} dx$$

נשים לב ש $\int_{\frac{1}{2}}^1 \frac{\ln x}{1-x^2} dx$ הוא אמיתי, ולכן קיימים וסופיים.

נבדוק התכונות האינטגרל $\int_0^{\frac{1}{2}} \frac{\ln x}{1-x^2} dx$. מספיק לבדוק האם האינטגרל מתכנס.

$$\cdot \int_0^{\frac{1}{2}} -\ln x dx = \left[-x \ln x + x \right]_0^{\frac{1}{2}} = \lim_{a \rightarrow 0} \left[-\frac{1}{2} \ln \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + b \ln b - b \right] = -\frac{1}{2} \ln \frac{1}{2} + \frac{1}{2}$$

וז"א האינטגרל $\int_0^{\frac{1}{2}} -\ln x dx$ מתכנס.

לכל $x \leq 0$ ניתן להשתמש בבדיקה ההשוואה הראשונית.

$\cdot \int_0^{\frac{1}{2}} -\frac{4 \ln x}{3} dx$ מכיון גם $\frac{-\ln x}{1-x^2} \leq \frac{-4 \ln x}{3}$ מתקיים $0 \leq x \leq \frac{1}{2}$

מבחן ההשוואה הראשוני נקבע שגם $\int_0^{\frac{1}{2}} \frac{-\ln x}{1-x^2} dx$ מתכנס.

סעיף ג

ברור ש $0 < \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{\sqrt{x^2+1}}$, ולכן

הحال מ- x_0 מסויים. לכן מותר להשתמש בבדיקה ההשוואה

$$\sin\left(\frac{1}{\sqrt{x^2+1}}\right) \sim \frac{1}{\sqrt{x^2+1}} \sim \frac{1}{x} \quad (x \rightarrow \infty)$$

האינטגרל מתבדר, שכן גם האינטגרל $\int_1^\infty \frac{1}{x} dx$ מתבדר.

סעיף ד

$$\cdot \int_0^\infty \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} dx = \int_0^1 \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} dx + \int_1^\infty \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} dx$$

נבדוק האם $\int_0^1 \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} dx$ מתכנס.

בקטע $0 \leq x \leq 1$ נקבע ש $\frac{\pi}{4} \leq \arctan \frac{1}{x} < \frac{\pi}{2}$ וניתן להשתמש בבדיקה הראשונית.

$$\int_0^1 \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} dx \text{ מתכנס. ז"א גם } \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} < \frac{\pi}{2\sqrt{x}} \quad 0 \leq x \leq 1 \text{ מתכנס. לכל } \int_0^1 \frac{\pi}{2\sqrt{x}} dx$$

$$\text{נבדוק האם } \int_1^\infty \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} dx \text{ מתכנס.}$$

$$\frac{\arctan \frac{1}{x}}{\sqrt{x}} > 0 \quad \text{ולכל } 0 < x < 1 \text{ וניתן להשתמש בבדיקה המנה.}$$

$$\frac{\arctan \frac{1}{x}}{\frac{1}{x\sqrt{x}}} = \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\frac{1}{x}} \cdot \int_1^\infty \frac{1}{x\sqrt{x}} dx \text{ מתכנס.}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\arctan \frac{1}{x}}{\frac{1}{x}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{-1}{x^2+1}}{\frac{-1}{x^2}} = 1$$

הaintגרל מתכנס.

סעיף ה

$$0 \leq \frac{x\sqrt{x}\sin \frac{1}{x}}{\sqrt{x^2-x}} \leq x \text{ מתקיים}. \quad \int_2^\infty \frac{x\sqrt{x}\sin \frac{1}{x}}{\sqrt{x^2-x}} dx$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} x \sin \frac{1}{x} = 1 \iff \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{\frac{1}{x}} = 1 \text{ ניתן להשתמש בבדיקה המנה. נשים לב תחיליה ש}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x\sqrt{x}\sin \frac{1}{x}}{\frac{1}{\sqrt{x^2-x}}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{\sqrt{x^2-x}} \cdot x \sin \frac{1}{x} = 1 \quad \int_2^\infty \frac{1}{\sqrt{x}} dx \text{ מתבדר. והaintגרל שלנו מתבדר.}$$

3 שאלה

עבור האינטגרלים הבאים, קבעו האם הם מתכנסים בהחלה, מתכנסים בתנאי או מתבדרים:

$$\int_0^{\pi/2} \frac{x}{\cos x} \sin(\operatorname{tg} x) dx \quad \text{ב.} \quad \int_2^\infty \frac{\sin x}{\sqrt{x}-1} dx \quad \text{ג.}$$

פתרונות שאלה 3

סעיף א

נסמן $f(x) = \frac{1}{\sqrt{x}-1}$. הfonקציית המונוטוניות יורדת, $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0$ ופונקציית הנגזרת רציפה בקטע $[2, \infty)$.

$$\text{נסמן } g(x) = \sin x$$

$$-1 \leq \cos x \leq 1 \quad \text{משי מתקיים} \quad G(x) = \int_2^x \sin t dt = [\cos t]_2^x = \cos x - \cos 2$$

$\int_2^\infty f(x)g(x)dx = \int_2^\infty \frac{\sin x}{\sqrt{x}-1} dx$ חסומה וכל תנאי משפט דריללה מתקיימים כלומר האינטגרל מתכנס.

נשאר לבדוק האם $\int_2^\infty \frac{|\sin x|}{\sqrt{x}-1} dx$ מתכנס או מתבדר.

$$\text{מכיוון ש } 0 \leq |\sin x| \leq \frac{|\sin x|}{\sqrt{x}-1} \geq 0 \quad \text{ניתן להשתמש בבחן השוואת הראשון.}$$

$$\text{נשים לב ש } \frac{\sin^2 x}{\sqrt{x}-1} \leq \frac{|\sin x|}{\sqrt{x}-1}. \quad \text{אם נוכיח ש } \sin^2 x \leq |\sin x| \text{ מתבדר אז גם}$$

$$\int_2^\infty \frac{|\sin x|}{\sqrt{x}-1} dx \text{ וההתשובה תהיה } \int_2^\infty \frac{|\sin x|}{\sqrt{x}-1} dx \text{ מתכנס בתנאי.}$$

$$\cos 2x = 1 - 2\sin^2 x \Rightarrow \sin^2 x = \frac{1}{2} - \frac{\cos 2x}{2}$$

$$\cdot \int_2^\infty \frac{\sin^2 x}{\sqrt{x}-1} dx = \frac{1}{2} \int_2^\infty \frac{1 - \cos 2x}{\sqrt{x}-1} dx = \frac{1}{2} \int_2^\infty \frac{1}{\sqrt{x}-1} dx - \frac{1}{2} \int_2^\infty \frac{\cos 2x}{\sqrt{x}-1} dx$$

נבדוק האם $\int_2^\infty \frac{1}{\sqrt{x}-1} dx$ מתכנס או מתבדר.

$$\text{נשים לב ש } \frac{1}{\sqrt{x}-1} \leq \frac{1}{\sqrt{x}} \text{ לכל } x \leq 2. \quad \text{ניתן להשתמש בבחן השוואת הראשון.}$$

$$\int_2^\infty \frac{1}{\sqrt{x}-1} dx \leq \int_2^\infty \frac{1}{\sqrt{x}} dx \quad \text{לכל } x \leq 2 \quad \text{מכיוון ש מתבדר גם}$$

נבדוק האם $\int_2^\infty \frac{\cos 2x}{\sqrt{x}-1} dx$ מתכנס או מתבדר.

נסמן $f(x) = \frac{1}{\sqrt{x}-1}$. הfonקציית המונוטוניות יורדת, $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0$ ופונקציית הנגזרת רציפה בקטע $[2, \infty)$.

$$\text{נסמן } g(x) = \cos 2x$$

$$-1 \leq \sin 2x \leq 1 \quad \text{חסומה וכל תנאי משפט דריללה מתקיימים כלומר האינטגרל}$$

$$G(x) = \int_2^x \cos 2t dt = [-0.5 \sin 2t]_2^x = -0.5 \sin 2x + 0.5 \sin 4$$

$$\int_2^\infty f(x)g(x)dx = \int_2^\infty \frac{\cos 2x}{\sqrt{x}-1} dx \text{ מתכנס.}$$

סה"כ קיבלנו ש $\int_2^\infty \frac{\cos 2x}{\sqrt{x}-1} dx$ מתבדר ו $\int_2^\infty \frac{1}{\sqrt{x}-1} dx$ מתכנס בתנאי.
 $\int_2^\infty \frac{\sin^2 x}{\sqrt{x}-1} dx = \frac{1}{2} \int_2^\infty \frac{1}{\sqrt{x}-1} dx - \frac{1}{2} \int_2^\infty \frac{\cos 2x}{\sqrt{x}-1} dx$

סעיף ב

$$\int_0^{\pi/2} \frac{x}{\cos x} \sin(\operatorname{tg} x) dx = \begin{cases} \text{לצבר} \\ \operatorname{tg} x = t \\ x = \operatorname{arctg} t \\ dx = \frac{1}{1+t^2} dt \\ \frac{1}{\cos^2 x} = t^2 + 1 \end{cases} = \int_0^\infty \sin t \cdot \frac{\operatorname{arctg} t}{\sqrt{t^2+1}} dt$$

נסמן $g(t) = \frac{\operatorname{arctg} t}{\sqrt{t^2+1}}$; $f(t) = \sin t$

$\lim_{t \rightarrow \infty} \frac{1}{\sqrt{t^2+1}} = 0$, $\lim_{t \rightarrow \infty} \operatorname{arctg} t = \frac{\pi}{2}$ כי $g(t)$ מונוטונית יורדת ל-0

$g(t_0)$ מונוטונית יורדת החל מ t_0 מסוים כי

$$g'(t) = \frac{\frac{1}{1+t^2} \sqrt{1+t^2} - \operatorname{arctg} t \frac{t}{\sqrt{1+t^2}}}{t^2+1} = \frac{1-t \operatorname{arctg} t}{(t^2+1)^{\frac{3}{2}}} < 0$$

תנאים של מבחן דיריכלה מתקיים ולכן אינטגרל מתכנס. התוכנות היא בתנאי כי dt

גם מתבדר ולכן אינטגרל $\int_0^\infty \frac{|\sin t|}{t} dt$ מתכנס.

4 שאלה 4

קבע לאילו ערכי p האינטגרלים הבאים מתקנים בהחלט ולאילו ערכי p האינטגרלים מתקנים בתנאי:

$$\int_0^\infty \sin x \frac{\ln(x+1)}{x^p} dx . \quad \text{ב.} \quad \int_0^\infty \frac{\sin(x^2)}{x^p} dx . \quad \text{א.}$$

פתרון שאלה 4

סעיף א

$$\int_0^\infty \frac{\sin(x^2)}{x^p} dx = \int_0^1 \frac{\sin(x^2)}{x^p} dx + \int_1^\infty \frac{\sin(x^2)}{x^p} dx$$

באינטגרל הראשון נשתמש במבחן ההשוואה.

$$\int_0^1 \frac{\sin(x^2)}{x^p} dx \sim \int_0^1 \frac{x^2}{x^p} dx = \int_0^1 \frac{dx}{x^{p-2}} \quad \text{לכן, } \sin(x^2) \sim x^2 \quad (x \rightarrow 0)$$

האינטגרל מתכנס אם ורק אם $\int_0^1 \frac{\sin(x^2)}{x^p} dx$

נחקור את האינטגרל השני

$$\int_1^\infty \frac{\sin(x^2)}{x^p} dx = \left\{ \begin{array}{l} \text{הצבה} \\ t = x^2 \end{array} \right\} = \frac{1}{2} \int_1^\infty \frac{\sin t}{t^{\frac{p+1}{2}}} dt$$

$\cdot p > 1 \Leftrightarrow \frac{p+1}{2} > 1$ מתקנס בהחלט אם ורק אם

$-1 < p \leq 1 \Leftrightarrow 0 < \frac{p+1}{2} \leq 1$ מתקנס בתנאי אם ורק אם

התשובה: האינטגרל השני בסכום מתקנס

בchalט אם ורק אם $1 < p < 3$
בתנאי אם ורק אם $-1 \leq p \leq 1$

סעיף ב

$$\int_0^\infty \sin x \frac{\ln(x+1)}{x^p} dx = \int_0^1 \sin x \frac{\ln(x+1)}{x^p} dx + \int_1^\infty \sin x \frac{\ln(x+1)}{x^p} dx$$

באינטגרל הראשון נשתמש בבחן ההשוואה.

$$\sin x \sim \ln(x+1) \sim x \quad (x \rightarrow 0)$$

לכן,

האינטגרל השני מתקנס אם ורק אם $p < 3$

לכן האינטגרל השלישי מתקנס אם ורק אם $p < 3$

nociah sheha-integrall third מתקנס לכל $p > 0$ לפי מבחן דיריכלה.

$$g(x) = \frac{\ln(x+1)}{x^p}$$

$$g'(x) = \frac{\frac{x^p}{x+1} - px^{p-1} \ln(x+1)}{x^{2p}} = \frac{\frac{x}{x+1} - p \ln(x+1)}{x^{p+1}} < 0$$

החל מ- x_0 מסוים שכן $g(x)$ מונוטונית יורדת מ- x_0 מסוים.

nociah ucsio sheha-integrall fourth מתקנס בהחלט רק עבור $p > 1$

• $\int_1^\infty |\sin x| \frac{\ln(x+1)}{x^p} dx$ מתרדר לפחות לפי מבן ההשוואה.

התשובה:

$$\int_0^{\infty} \sin x \frac{\ln(x+1)}{x^p} dx \text{ מתכנס}$$

בהתנאי $1 < p < 3$ ור'ק אם

בהתנאי $0 < p \leq 1$ ור'ק אם